

SISEMINISTEERIUM

Alkoholi müügikeeldude järelevalve õigusanalüüs ning järelevalvemeetmete kirjeldamine

Ain Peil

Siseministreeriumi nõunik

Ennetusnõukogu 20.04.2026

Analüüsist

- Tellitud programmi „Teadlikult turvalisem“ rakendamise raames
- Tellija: Tervise Arengu Instituut
- Teostaja: NJORD Advokaadibüroo OÜ
- Valmis november 2025
- Töö tugineb õigusanalüüsile, praktikas läbiviidud intervjuudele järelevalveasutuste ja kohaliku omavalitsuse esindajatega ning võrdlevale ülevaatele teiste Euroopa riikide (nt Rootsi, Saksamaa ja Läti) praktikast

Järeldused:

1. Joobes isikule müügi keeld ei ole reaalselt kontrollitav
2. Järelevalve on killustunud ja reaktiivne
3. Karistused ei oma piisavat mõju
4. Järelevalvet tehakse vähe
5. Teavituspõhine süsteem ei toeta ennetust
6. Õiguslikud ebaselgused raskendavad järelevalvet

Mida tuleb muuta?

- Muuta õigusraamistik selgemaks. Joobetunnuste ühtne määratlus või selge viide sellele aitaks vähendada vaidlusi ja ühtlustada praktikat. Samuti on vaja täpsustada, milliseid järelevalvemeetmeid võib kasutada, et kontroll oleks tegelikult teostatav.
- Luua reaalsed kontrollivõimalused. Analüüs viitab võimalusele kasutada piiratud kujul testoste ka joobetunnustega olukordade hindamiseks ning rakendada sihipärast vaatlust. Ilma selliste meetmeteta jääb keeld sisuliselt kontrollimatuks.
- Järelevalve korraldus teha selgemaks. Ühe juhtiva asutuse määramine aitaks vähendada killustatust, ühtlustada praktikat ja kiirendada otsuseid.
- Järelevalve mahtu suurendada. Analüüs rõhutab, et ilma täiendava ressursita ei ole võimalik saavutada süsteemset kontrolli. See hõlmab nii inimressurssi kui ka paremat andmete kasutamist ja digilahendusi.
- Müügikorra osas soovitatakse kaaluda hübriidset lahendust: üldine teavituspõhine süsteem jääb alles, kuid kõrgema riskiga müügikohtadele kehtivad täiendavad nõuded. See võimaldaks ennetust suunata sinna, kus risk on suurem.
- Tagada mõjusad sanktsioonid. Karistused peaksid olema astmelised ja reaalselt mõjusad, et korduvad rikkumised tooksid kaasa tuntavad tagajärjed, mitte ei jääks formaalseks.

Kokkuvõtlikult

- Eestis on alkoholi müügikeelud (alaealistele ja joobetunnustega isikutele) seaduses olemas, kuid nende tegelik toimimine on piiratud. Probleem ei ole niivõrd keelu olemasolus, vaid selles, et riigil ei ole piisavaid võimalusi selle järjepidevaks kontrollimiseks ja jõustamiseks.
- Probleem on tõstatunud Teadlikult Turvalisem programmi kohaldamise raames ning laheduste saamiseks telliti õigusanalüüs. Õigusanalüüs näitab, et Eestis on alkoholi müügikeeldude süsteem pigem formaalne kui toimiv.
- Kui eesmärk on alkoholi kättesaadavust ja sellega seotud kahjusid vähendada, tuleb liikuda reaktiivsest järelevalvest ennetava ja süsteemsema lähenemise poole. See tähendab selgemaid reegleid, paremaid kontrollivahendeid, selget vastutust ning piisavat järelevalve mahtu.

Ettepanek:

Töötada välja alkoholijärelevalve tõhustamiseks tegevuskava Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostöös.

Tegevuskava ja ettepanekuid tutvustatakse Ennetusnõukogule 2027. aastal.

SISEMINISTEERIUM

Tänan!

